

Grunder för fristående examen

**SPECIALYRKESEXAMEN
FÖR TRAFIKLÄRARE
2010**

FÖRESKRIFT 44/011/2010

Grunder för fristående examen

**SPECIALYRKESEXAMEN
FÖR TRAFIKLÄRARE
2010**

FÖRESKRIFT 44/011/2010

© Utbildningsstyrelsen

Föreskrifter och anvisningar 2010:7

ISBN 978-952-13-4539-5 (hft.)

ISBN 978-952-13-4540-1 (pdf)

ISSN-L 1798-8977

ISSN 1798-8977 (print)

ISSN 1798-8985 (online)

www.utbildningsstyrelsen.fi

Edita Prima Oy, Helsingfors 2010

FÖRESKRIFT

22.6.2010

44 / 011 / 2010

Giltighetstid: fr.o.m. 1.8.2010 tills vidare

De stadganden på vilka befogenheten
att utfärda föreskriften bygger på
L 631/98, 13 § 2 mom

Upphäver UBS:s föreskrifter

-

Ändrar Utbildningsstyrelsens föreskrift

-

GRUNDERNA FÖR SPECIALYRKESEXAMEN FÖR TRAFIKLÄRARE

Utbildningsstyrelsen har beslutat om grunderna för specialyrkesexamen för trafiklärare. Examensgrunderna ska iakttas fr.o.m. 1.8.2010.

Examenskommissionen och examensarrangören kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

När utbildning som förbereder för en fristående examen anordnas, beslutar utbildningsanordnaren om innehållet i utbildningen och ordnandet av utbildningen i enlighet med examensgrunderna. Den som deltar i utbildningen skall som en del av utbildningen beredas möjlighet att avlägga en fristående examen.

Generaldirektör

Timo Lankinen

Överingenjör

Timo Repo

BILAGA

Specialyrkesexamen för trafiklärare 2010

INNEHÅLL

1	FRISTÅENDE EXAMINA	7
1.1	Anordnande av fristående examina	7
1.2	Avläggande av fristående examen	7
1.3	Grunderna för fristående examen	7
1.4	Personlig tillämpning i fristående examen	8
1.5	Bedömning av yrkesskickligheten i fristående examen	8
1.6	Betyg	8
1.7	Utbildning som förbereder för fristående examen	9
2	UPPBYGGNADEN AV SPECIALYRKESEXAMEN FÖR TRAFIKLÄRARE	9
2.1	Examensdelarna	9
3	KRAVEN PÅ YRKESSKICKLIGHET I SPECIALYRKESEXAMEN FÖR TRAFIK- LÄRARE OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN	10
	OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR	10
3.1	Arbetsuppgifterna i en bilskola	10
	Krav på yrkesskicklighet	10
	Mål och kriterier för bedömningen	10
	Sätten att påvisa yrkesskicklighet	13
3.2	Arbetet som trafiklärare	14
	Krav på yrkesskicklighet	14
	Mål och kriterier för bedömningen	14
	Sätten att påvisa yrkesskicklighet	17
	VALFRIA EXAMENSDELAR	18
3.3	Motorcykelundervisning	18
	Krav på yrkesskicklighet	18
	Mål och kriterier för bedömningen	18
	Sätten att påvisa yrkesskicklighet	19
3.4	Undervisning av lastbils- eller busschaufförer i klass C och D	20
	Krav på yrkesskicklighet	20
	Mål och kriterier för bedömningen	20
	Sätten att påvisa yrkesskicklighet	22
3.5	Mottagande av förarexamen i klass B och AM	22
	Krav på yrkesskicklighet	22
	Mål och kriterier för bedömningen	22
	Sätten att påvisa yrkesskicklighet	23

3.6 Undervisningsuppgifter inom utbildningen av yrkesförare	24
Krav på yrkesskicklighet	24
Mål och kriterier för bedömningen.....	24
Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	27
3.7 Yrkeskompetensutbildning inom transportbranschen	27
Krav på yrkesskicklighet	27
Mål och kriterier för bedömningen.....	27
Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	29
3.8 Ledning av undervisningen och företagsamhet	29
Krav på yrkesskicklighet	29
Mål och kriterier för bedömningen.....	29
Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	31

1 FRISTÅENDE EXAMINA

1.1 Anordnande av fristående examina

Examenskommissionerna som tillsätts av Utbildningsstyrelsen och består av representanter för arbetsgivare, arbetstagare, lärare och vid behov självständiga yrkesutövare ansvarar för anordnandet och övervakningen av fristående examina samt utfärdar examensbetyg. Examenskommissionerna gör ett avtal om anordnande av fristående examina med utbildningsanordnarna och vid behov med andra sammanslutningar och stiftelser. Fristående examina kan inte anordnas utan giltigt avtal med examenskommissionen.

1.2 Avläggande av fristående examen

Fristående examen avläggs genom att examinanderna vid examenstillfällena i praktiska arbetsuppgifter påvisar det kunnande som förutsätts i examensgrunderna. Varje examensdel ska bedömas skilt för sig. Bedömningen görs som ett samarbete mellan representanter för arbetsgivare, arbetstagare och undervisningssektorn. Inom branscher där det är vanligt med självständiga yrkesutövare tas även denna part i beaktande vid valet av bedömare. Bedömningen godkänns slutligen av examenskommissionen. Examensbetyg kan beviljas då examinanden har avlagt alla examensdelar som krävs med godkänt vitsord.

1.3 Grunderna för fristående examen

I examensgrunderna fastställs vilka delar och eventuella kompetensområden som hör till examen, uppbyggnaden av examen, den yrkesskicklighet som krävs i de olika examensdelarna, bedömningsgrunderna (målen och kriterierna för bedömningen) samt sätten att påvisa yrkesskicklighet.

En examensdel utgör ett delområde inom yrket som går att avskilja från den naturliga arbetsprocessen till en självständig helhet som kan bedömas. Kraven på yrkesskicklighet som beskrivs i de olika examensdelarna koncentrerar sig på de centrala funktionerna och verksamhetsprocesserna inom yrket samt på yrkespraxis inom den aktuella branschen. De omfattar även färdigheter som allmänt behövs i arbetslivet, till exempel sociala färdigheter.

Målen och kriterierna för bedömningen är härledda ur kraven på yrkesskicklighet. Målen för bedömningen anger de kunskapsområden som man vid bedömningen fäster särskild vikt vid. Definitionen av dessa mål underlättar också bedömningen av den aktuella arbetsprocessen. Bedömningen ska täcka alla de mål för bedömning som beskrivs i examensgrunderna. Kriterierna för bedömningen bestämmer den kvalitativa och kvantitativa nivån på en godkänd prestation.

Sätten att påvisa yrkesskicklighet innehåller preciserande anvisningar om avläggandet av examen. Yrkesskickligheten påvisas i allmänhet i autentiska arbetsuppgifter. Sätten att påvisa yrkesskicklighet kan innehålla direktiv för bl.a. hur en examensprestation vid behov kan kompletteras så att alla krav på yrkesskicklighet blir beaktade.

1.4 Personlig tillämpning i fristående examen

Utbildningsstyrelsen har utfärdat en särskild föreskrift om individualisering.

1.5 Bedömning av yrkesskickligheten i fristående examen

Vid bedömning av yrkesskickligheten är det viktigt att ingående och noggrant granska hur examinanderna visar att de kan det som examensgrunderna förutsätter i kraven på yrkesskicklighet för den aktuella examensdelen. Vid bedömningen tillämpas de bedömningskriterier som fastställts i examensgrunderna. Bedömarna ska mångsidigt använda sig av olika och i första hand kvalitativa bedömningsmetoder. Används endast en metod, blir resultatet inte nödvändigtvis tillförlitligt. Vid bedömningen beaktas bransch- och examensspecifika särdrag i enlighet med examensgrunderna. Om examinanderna har tillförlitliga utredningar om tidigare påvisat kunnande, granskar bedömarna hur de motsvarar kraven på yrkesskicklighet i examensgrunderna. Bedömarna föreslår för examenskommissionen att kunnandet erkänns som en del av examensprestationen. Examenskommissionen fattar det slutliga beslutet om erkännande av tidigare påvisat kunnande som tillförlitligt utretts.

Bedömning av yrkesskicklighet är en process där insamling av bedömningsmaterial och dokumentering av bedömning spelar en viktig roll. Representanter för arbetslivet och lärare gör på trepartsbasis en noggrann och mångsidig bedömning. Examinanderna ska klart och tydligt få veta hur bedömningsgrunderna tillämpas i deras eget fall. De ska också ges möjlighet att själva bedöma sina prestationer. Examensarrangören gör upp ett bedömningsprotokoll över examensprestationen för den aktuella examensdelen som undertecknas av bedömarna. Till en bra bedömningsprocess hör också att efter detta ge examinanderna respons på prestationerna. Det slutliga bedömningsbeslutet fattas av examenskommissionen.

Bedömare

De personer som bedömer examinandernas yrkesskicklighet ska ha god yrkeskunskap inom det aktuella området. Examenskommissionen och examensarrangören kommer överens om bedömarna i avtalet om anordnande av fristående examen.

Rättelse av bedömning

Examinanderna kan inom lagstadgad tid anhålla om rättelse av bedömning av den examenskommissionen som ansvarar för den aktuella examen.

En skriftlig begäran om rättelse riktas till examenskommissionen. Examenskommissionen kan efter att ha hört bedömarna besluta om en ny bedömning. Det går inte att genom besvär anhålla om ändring av examenskommissionens beslut som gäller rättelse av bedömning.

1.6 Betyg

Examenskommissionen beviljar examensbetyg och betyg för en eller flera avlagda examensdelar. Betyg över deltagande i förberedande utbildning ges av utbildningsanordnaren. Utbildningsstyrelsen har utfärdat direktiv om vilka uppgifter som ska framgå ur betyg för fristående examina, utbildning som förbereder för fristående examen och läroavtalsutbildning.

Betyg för en eller flera examensdelar ges på begäran. Examensbetyget, liksom betyget för en eller flera avlagda examensdelar, undertecknas av en representant för examenskommissionen och en representant för examensarrangören.

En anteckning om avlagd fristående examen i ett av Utbildningsstyrelsen godkänt yrkesbevis är ett intyg över avlagd examen som är jämförbart med ett examensbetyg. Examensarrangören skaffar och undertecknar yrkesbeviset. Yrkesbeviset är avgiftsbelagt för examinanden.

1.7 Utbildning som förbereder för fristående examen

Det går inte att ställa förhandsvillkor i fråga om utbildning för dem som deltar i fristående examina. Examina avläggs ändå huvudsakligen i samband med förberedande utbildning.

Förberedande utbildning ska anordnas i enlighet med examensgrunderna. Utbildningen och examenstillfällena ska planeras utgående från examensdelarna. Den som deltar i utbildning som förbereder för fristående examen ska ges möjlighet att delta i examenstillfällena och avlägga fristående examen som en del av utbildningen.

2 UPPBYGGNADEN AV SPECIALYRKESEXAMEN FÖR TRAFIKLÄRARE

2.1 Examensdelarna

De som avlägger specialyrkesexamen för trafiklärare ska avlägga minst fyra examensdelar med godkänt vitsord. Specialyrkesexamen för trafiklärare består av två obligatoriska examensdelar och sex valfria delar, av vilka minst två ska avläggas. För att kunna fortsätta med de valfria examensdelarna ska de obligatoriska delarna först avläggas med godkänt vitsord. På det viset tryggas säkerheten i undervisningen som sker ute i trafiken.

Examensdelen ”Yrkeskompetensutbildning inom transportbranschen” bör föregås antingen av examensdelen ”Undervisningsuppgifter inom utbildningen av yrkesförare” eller examensdelen ”Undervisning av lastbils- eller busschaufförer i klass C och D”.

Av examinanden förutsätts permanent kör rätt i åtminstone klass B. För att få ett trafiklärartillstånd bör examinanden uppfylla de krav för beviljande av trafiklärartillstånd som ställs i övriga författningar. I trafik- och kommunikationsministeriets författningar ingår närmare information om övningskörningstillstånd.

Obligatoriska delar:

- 3.1 Arbetsuppgifterna i en bilskola
- 3.2 Arbetet som trafiklärare

Dessutom bör minst två av följande valfria examensdelar avläggas:

- 3.3 Motorcykelundervisning
- 3.4 Undervisning av lastbils- eller busschaufförer i klass C och D
- 3.5 Mottagande av förarexamen i klass B och AM
- 3.6 Undervisningsuppgifter inom utbildningen av yrkesförare ¹⁾
- 3.7 Yrkeskompetensutbildning inom transportbranschen
- 3.8 Ledning av undervisningen och företagsamhet

¹⁾ I examina inom transportbranschen ingår grundexamen i logistik (bilförare, busschaufför och kombinationsfordonsförare), yrkesexamen för busschaufför och yrkesexamen för kombinationsfordonsförare samt yrkesexamen i biltransport av trävaror.

3 KRAVEN PÅ YRKESKICKLIGHET I SPECIALYRKES- EXAMEN FÖR TRAFIKLÄRARE OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

Kraven på yrkesskicklighet i specialyrkesexamen för trafiklärare bygger på olika uppgifts- och kunskapsområden i arbetslivet. Målen för bedömningen anger de för yrkesskicklighet- centrala kunskapsområden och funktioner som man bör fästa särskild uppmärksamhet vid i bedömningen, medan kriterierna för bedömningen anger hur examinanden bör klara av sitt arbete.

Verksamheten kring fristående examina bygger på den plan för anordnande av fristående examen som utbildningsanordnaren utarbetar. Examenstillfällena som härleds ur kraven på yrkesskicklighet planeras så att de uppfyller de centrala kraven på yrkeskompetens. Proven ska innehålla de områden eller funktioner som nämns i målen för bedömningen, och examinandens förutsättningar och förmåga att omvandla och tillämpa sina kunskaper och färdigheter i föränderliga situationer ska framgå av proven. Platsen där de olika examensdelarna avläggs ska vara sådan att examinanden kan utföra sina uppgifter så att det är möjligt att på ett övergripande sätt konstatera att examinanden har uppnått den prestationsnivå som har fastställts i bedömningskriterierna för ifrågasvarande examensdel.

OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR

3.1 Arbetsuppgifterna i en bilskola

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanden kan utföra uppgifter i anslutning till körkortsutbildning i en bilskola.	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Kundservice och identifiering av olika slags kunder	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• betar sig förtroendeingivande och artigt i alla situationer• betjänar kunden på ett kundinriktat sätt enligt principerna för god kundbetjäning• är flexibel i olika interaktiva situationer• handlar konstruktivt i reklimations- och konfliktsituationer• kan handleda kunden enligt kundens behov• sköter sina arbetsuppgifter med beaktande av person-, affärs- och yrkeshemligheter• kan arbeta i en mångkulturell verksamhetsmiljö
De ekonomiska grunderna för ett bilskoleföretag samt marknadsföringens	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• känner till bilskolans tjänsteutbud och kan

betydelse för affärsverksamheten	<p>marknadsföra tjänster</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan ange tjänsternas priser för kunden och redogöra för hur kostnaderna för tjänsterna uppkommer • kan planera och genomföra verksamheten i en bilskola enligt den lagstiftning som gäller förarutbildning och bilskolor • kan redogöra för hur de själva kan påverka lönsamheten
Kundrådgivning i anslutning till förarutbildning och förarexamina i klass B och M enligt författningar, bestämmelser och föreskrifter	<p>Examinanden känner till lagstiftningen i anslutning till förarutbildning och kan vägleda i frågor som gäller</p> <ul style="list-style-type: none"> • förutsättningar för att bli antagen som elev till förarutbildning och få körkort i olika fordonsklasser • minimiundervisning med tanke på de körkort som redan finns eller den undervisning som eleven redan har fått • åtgärderna efter förarexamen fram till permanent körkort • läroplanerna för klass M och B • huvudpunkterna och strukturerna i läroplanerna för klass A och C <p>Dessutom kan examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • söka behövlig information i lagstiftningen • söka fram motiveringar till författningarna
Skötsel av sedvanliga anmälningar samt avtal med myndigheter och kunder	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • redogöra för innehållet i undervisningsavtalet för kunden • sköta uppgifter i anslutning till elevadministration, till exempel registreringar i anslutning till undervisning och elever samt anmälningar om elevregistrering (klass B, permanent körkort) ända tills körkortet är utfärdat • fylla i dokument som berör eleven och känner till förfaringssätten i anslutning till dem • göra bokningar för prov för förarexamen
Upprätthållande och utveckling av den egna yrkeskompetensen	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utarbetar en egen plan för att uppnå den yrkeskompetens som krävs av en trafiklärare • kan på ett konstruktivt sätt bedöma sina färdigheter i trafikundervisning och hur de kan upprätthållas med tanke på kompetenskraven i specialyrkesexamen för trafiklärare

	<ul style="list-style-type: none"> • utarbetar en presentation av hur examens-tillfällena för specialyrkesexamen för trafik-lärare ska genomföras. Presentationen är ändamålsenlig och följer grunderna för fri-stående examina
<p>Examinanden kan planera och genomföra en undervisningssituation</p>	
<p>Planering av förarutbildning för personbil (klass B) och moped (klass M)</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utarbetar en verkställighetsplan för under-visning i klass B och M samt individuella läroplaner • planerar sedvanliga undervisningssituationer i anslutning till bilskoleverksamhet för <ul style="list-style-type: none"> – klassundervisning – undervisning på körövningsbana • söker med olika metoder information om centrala principer för lärande och undervis-ning • kan använda olika undervisningsmetoder och på basis av dem bedöma nyttan och använd-barheten av olika människosyner och inlär-ningsteorier i anslutning till förarundervis-ning • kan beskriva uppbyggnaden, målen, innehål-let och minimiundervisningen i den fast-ställda läroplanen för klass B samt i klass M • kan med exempel från trafikundervisningen och utgående från olika inläringsteorier förklara för eleven i huvuddrag <ul style="list-style-type: none"> – hur tidigare inlärd kunskaper påverkar förmågan att lära sig nytt och – hur ny kunskap blir en del av kunskaps-strukturerna
<p>Gruppundervisning</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • genomför gruppundervisning om ett tema som han/hon har förberett och tillämpar/ändrar planen/genomförandet vid behov under undervisningens gång • använder illustrationsmetoder som främjar lärande och tar hänsyn till att eleverna befinner sig på olika nivåer • tidsanpassar sitt arbete på ett ändamålsenligt sätt • använder de tekniska apparater och tillämp-ningar samt digitala medier som behövs i undervisningen

	<ul style="list-style-type: none"> • kan bedöma elevens lärande och ge respons samt ta emot respons på sitt eget arbete
Personbils- och mopedundervisning	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • hanterar en körundervisningssituation i personbil med den arbets säkerhet som krävs av en lärare i övningskörning • handlar etiskt korrekt med hänsyn till andra och till trafiksäkerheten • kan utvärdera sin elev och ge respons
Användning av den utrustning och de program som används i en bilskola	<p>Examinanden kan använda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elektroniska medier och redskap för informationssökning • den vanligaste datatekniska apparaturen samt program som är avsedda för lärare • utrustning i undervisningsbilen som är avsedd att användas av föraren och läraren • utrustning i klassrummet som är avsedd att användas som stöd för undervisningen

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanden påvisar sin yrkesskicklighet genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i en bilskola, till exempel:

- kundbetjäning och marknadsföring
- kundrådgivning och införande av kunduppgifter i kundregistret
- planering av undervisningssituationer
- genomförande av en undervisningssituation på ett sätt som uppfyller kraven på arbets säkerhet vid övningskörning
- utveckling av det egna arbetet

Denna examensdel kräver att examinanden behärskar arbets säker körundervisning, vilket kan påvisas genom simulering.

Bedömarna iakttar och bedömer examinandens arbete samt ger en skriftlig bedömning.

Examinanden kan komplettera sina examensprestationer med dokument som har producerats under processen. När de har bedömts utgör de en del av bedömningsmaterialet.

En prestation godkänns om den har utförts självständigt, om den överensstämmer med lagstiftningen och ger uttryck för initiativrikedom. Den kompetens som påvisas motsvarar färdigheterna hos en yrkesman inom branschen och ligger på den nivå som för körundervisningens del förutsätts vid övningskörning.

3.2 Arbetet som trafiklärare

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanden kan arbeta som lärare för körkortsutbildning i klass B och M.	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Planering av förarutbildning för personbil (klass B) och moped (klass M)	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• utarbetar en genomförbar verkställighetsplan för undervisning i klass B och M• planerar sedvanliga undervisningssituationer i anslutning till bilskoleverksamhet, till exempel:<ul style="list-style-type: none">– körundervisning– klassundervisning– undervisning på körövningsbana– yrkesprov och övningar för undervisning i mörkerkörning– II-skedet <p>med beaktande av uppbyggnaden, målen, innehållet, minimiundervisningen och de pedagogiska principerna för den fastställda läroplanen för klass B samt för klass M</p> <ul style="list-style-type: none">• planerar enstaka inlärningssituationer och långvarigare undervisningsavsnitt samt utarbetar individuella läroplaner• kan med hjälp av olika metoder söka information om centrala principer för lärande och undervisning• kan tillämpa olika undervisningsmetoder och motivera valet av dem• kan arbeta med elever från olika kulturer• kan motivera, ställa upp mål, bedöma lärande och ge respons
Utbildning av personbils- och mopedförare	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• genomför en undervisningssituation om ett tema som han/hon har förberett och aktiverar eleven att ta ansvar för sitt eget lärande och för ett trafiksäkert beteende• tillämpar/ändrar planen/genomförandet vid behov under undervisningens gång och tidsanpassar sitt arbete effektivt• undervisar olika grupper• undervisar med lämpliga metoder och kan motivera sitt val av metoder

	<ul style="list-style-type: none"> • illustrerar faktorer i anslutning till fordonets hantering eller beteende med användning av grunderna i rörelselära vad gäller körning • väljer lämplig miljö för varje inlärnings-situation • använder olika illustrationsmetoder för att främja lärandet • utnyttjar elevens tidigare färdigheter och erfarenheter i sin undervisning • använder de tekniska apparater och tillämpningar samt digitala medier som behövs i undervisningen • handlar etiskt och ansvarsfullt • kan bedöma elevens lärande och ge respons samt ta emot respons på sitt eget arbete
Undervisning med beaktande av elever som behöver särskilt stöd	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifierar behovet av särskilt stöd och känner till de vanligaste fysiska och psykiska faktorerna som fördröjer och förhindrar inläring av trafikfärdigheter • vägleder eleven att söka stöd när det är frågan om en neurologisk avvikelse eller fysiologisk funktionsstörning • kan skaffa information om särdrag hos sådana sjukdomar som påverkar förmågan att lära sig eller att röra sig i trafiken • kan redogöra för de specialvillkor och arrangemang som gäller beviljande av körkort
Utvärdering av undervisningssituationer vid personbils- och mopedundervisning	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • bedömer elevens prestation och lärande i en undervisningssituation och ger respons på ett för situationen lämpligt sätt • kan bedöma elevens utveckling i sin helhet samt handlande i förhållande till inlärningsmålen • bedömer helheten och enskilda prestationer i förhållande till de kritiska momenten i dem • utvärderar inlärningsresultaten och ger respons utgående från dem
Utvärdering av den egna undervisningsmetoden och dess effekt	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • bedöma sin kompetens att arbeta som trafiklärare • bedöma hur det egna arbetet påverkar inlärningsresultaten

	<ul style="list-style-type: none"> • vid behov ändra sina metoder på basis av egna eller andras bedömningar • upprätthålla och utveckla sin lärarkompetens • utvärdera sitt sätt att motivera och ställa upp mål samt bedöma lärande • förklara sina egna värdegrunder och handla etiskt i sitt arbete
Kunskap om det som ska undervisas	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de nyaste, allmänt använda modellerna som förklarar förarnas trafikbeteende • behärskar sakinnehalten i läroplanerna för klass B och M • kan använda de vanligaste tekniska redskapen och lösningarna som främjar säkerheten och användningen av personbilar samt ekonomisk körning • undervisar sakinnehalten för klass B och M enligt läroplanerna och kan fokusera på det väsentliga • lär sig prioritera innehållet i enskilda undervisningssituationer • vet vilka metoder och möjligheter som kan användas för att främja elevens utveckling till en ansvarsfull bilförare
Beaktande av arbetarskyddet	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • handla på ett sätt som främjar egen och andras säkerhet: <ul style="list-style-type: none"> – på körövningsbana – vid yrkesprov och övningar i mörkerkörning – vid körning i trafiken • slå larm och ge första hjälpen • som lärare, bilförare och arbetstagare använda personlig skyddsutrustning • säkerställa fordonens och utrustningens funktionsduglighet och säkerhet
Livslång trafikfostran	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • samarbeta med intressentgrupper som arbetar med trafiksäkerhet samt med systemen för förarutbildning i de viktigaste EU-länderna • utveckla trafikundervisningen med hänsyn till trafikens utvecklingstrender

	<ul style="list-style-type: none"> • planera och genomföra trafikfostran som är riktad till barn och äldre • utveckla metoder och innehåll avsedda att användas vid trafikfostran av barn, ungdomar och äldre med beaktande av trafikrisker och typiska olyckor som är förknippade med olika åldersklasser • fungera otvunget med barn och äldre • kritiskt bedöma sina kunskaper och färdigheter i livslång trafikfostran • förstå trafikfostrans ställning inom den grundläggande utbildningen
--	---

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanden påvisar sin yrkesskicklighet genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i en bilskola, till exempel:

- mångsidig förarutbildning
- körundervisning
- utveckling av det egna arbetet

Bedömarna iakttar och bedömer examinandens arbete samt ger en skriftlig bedömning.

Examinanden kan komplettera sina examensprestationer med dokument som har producerats under processen. När de har bedömts utgör de en del av bedömningsmaterialet.

En prestation godkänns om den har utförts självständigt, om den överensstämmer med lagstiftningen och ger uttryck för initiativrikedom. Den kompetens som påvisas motsvarar färdigheterna hos en yrkesman inom branschen. Prestationen för examensdelen underkänns om examinandens beteende strider mot lagen eller god sed. Den underkänns också om det förekommer fel eller brister i de kunskaper och färdigheter som är väsentliga med tanke på säkerheten.

3.3 Motorcykelundervisning

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanden kan ge motorcykelundervisning.	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
<p>Personliga MC-kunskaper Examinanden har goda allmänna kunskaper om motorcyklar och kan köra motorcykel ansvarsfullt.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan bedöma sina motorcykelkunskaper och -färdigheter och sin inställning till dem och utgående från det utveckla och upprätthålla sina personliga färdigheter med beaktande av möjligheterna att utöva motorcykelsport • behärskar topp prestationerna i undervisningen vid hantering och i trafik • behärskar sitt undervisningsfordon så att han/hon blir godkänd i körprovet i förarutbildningen enligt föreskrifterna för A-examen och kör på ett säkert sätt • kan ge handledning i motorcykelkörning och i särdragen hos motorcyklar samt i identifiering av risker
<p>Kännedom om lagstiftningen om förarutbildning och förarexamen</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • sköter dokumenteringen enligt anvisningar och bestämmelser • fungerar självständigt som lärare i undervisningen och iakttar förordningar och bestämmelser i anslutning till förarutbildning • kan ge handledning i de vanligaste reglerna och bestämmelserna för framförande av fordonsklass A • kan i stora drag redogöra för författningar som gäller motorcyklar och motorcykelutrustning • kan ge vägledning i frågor som rör körrätt av olika typer av motorcyklar • kan tillämpa läroplanens innehåll på ett övergripande sätt när det gäller <ul style="list-style-type: none"> – motorcyklar och körutrustning – risker i anslutning till motorcykelförare och trafiksituationer och deras kompenser

MC-undervisning	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan förbereda lektionerna enligt läroplanens mål och enligt pedagogiska principer • kan skapa en förtroendefull atmosfär i undervisningssituationen • kan genomföra undervisningen enligt läroplanen på ett säkert sätt med hänsyn till elevens individuella förutsättningar och karaktär • kan koncentrera sig på det mest centrala i sin undervisning • kan inom ramen för den gällande läroplanen ge råd i frågor som gäller dess <ul style="list-style-type: none"> – innehåll – uppbyggnad – mål – minimiundervisning – pedagogiska principer • kan undervisa både sådana som avlägger A-kortet som första körkort och sådana som har körrätt från förut • kan välja goda inlärningsmiljöer och undervisningsmetoder för undervisningstillfällena utan att äventyra säkerheten för varken eleven eller trafiken • kan ge eleven en aktiv roll i undervisningssituationerna och flytta över ansvaret för lärandet på eleven • kan iaktta elevens prestationer samt utvärdera dem och ge respons på ett konstruktivt sätt • kan på ett kritiskt sätt bedöma resultatet av sin undervisning
Utvärdering, upprätthållande och utveckling av den egna lärarkompetensen	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • utvärdera sin kompetens att arbeta som motorcykellärare • ändra sitt arbete på basis av egna och andras bedömningar • upprätthålla de kunskaper och färdigheter som krävs av en lärare

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanden påvisar sin yrkesskicklighet genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i en bilskola, till exempel:

- mångsidig förarutbildning för motorcykelförare
- körundervisning
- utveckling av det egna arbetet

Bedömarna iakttar och bedömer examinandens arbete samt ger en skriftlig bedömning.

Examinanden kan komplettera sina examensprestationer med dokument som har producerats under processen. När de har bedömts utgör de en del av bedömningsmaterialet.

En prestation godkänns om den har utförts självständigt, om den överensstämmer med lagstiftningen och ger uttryck för initiativrikedom. Den kompetens som påvisas motsvarar färdigheterna hos en yrkesman inom branschen. Prestationen för examensdelen underkänns om examinandens beteende strider mot lagen eller god sed. Den underkänns också om det förekommer fel eller brister i de kunskaper och färdigheter som är väsentliga med tanke på säkerheten.

3.4 Undervisning av lastbils- eller busschaufförer i klass C och D

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanden kan köra ett fordon på ett säkert sätt	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Att fungera ansvarsfullt som förare	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • utföra teknisk granskning på ett fordon i klass C eller D och förbereda det för användning i trafik • hantera och köra ett undervisningsfordon i klass C eller D på ett säkert och ekonomiskt sätt samt med hänsyn till andra trafikantkategorier • beskriva grunderna och särdragen för en säker, social och ekologisk användning av fordonet i respektive fordonsklass • placera och surra lasten i sin fordonsklass på de sätt som krävs vid förarutbildning • koppla fast en släpvagn i sin fordonsklass på det sätt som krävs vid förarutbildning
Examinanden kan genomföra körkortsutbildning i klass C eller D	
Förutsättningar för att bli antagen till utbildning av lastbils-/kombinationsfordons- och bussförare	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • redogöra för förutsättningarna för att bli antagen till körkortsutbildning och få körkort i fordonsklass C och D • vägleda kunden vid förarutbildningen så att kunden uppnår den kompetens som krävs • fylla i de handlingar som behövs i de olika skedena av förarutbildningen
Planering av undervisning som siktar på körkort för lastbil eller buss	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • planerar en verkställighetsplan för undervis-

	<p>ningen i en bilskola</p> <ul style="list-style-type: none"> • utarbetar undervisningssituationerna enligt läroplanens mål och enligt pedagogiska principer • delar in teori- och körundervisningen i perioder samt gör timplanering för teori- och körundervisningen
Genomförande av undervisning som siktar på körrätt för lastbil eller buss	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utarbetar en individuell studieplan för eleven • motiverar eleven att utveckla och upprätthålla sin körskicklighet • väljer en för undervisningen, situationen och elevens färdigheter lämplig trafikmiljö • använder tekniska redskap i undervisningen • genomför teori- och körundervisningen enligt läroplanens innehåll på rätt sätt, enligt gällande föreskrifter och bestämmelser samt enligt goda pedagogiska principer • kan demonstrera rätta funktionsmodeller och -prestationer • kan ta hänsyn till kulturell mångfald i undervisningen och lära eleven också på det andra inhemska språket • ger eleven en aktiv roll i undervisningssituationerna och flyttar över ansvaret för lärandet på eleven • kan fokusera på det mest centrala i undervisningen samt redogöra för särdragen i olika fordonsklasser i teoriundervisningen och presentera dem i klassundervisningen • ger konstruktiv respons på prestationerna på basis av sina iakttagelser • koordinerar och sätter upp tidtabeller för undervisningen med beaktande av målen och eleven/eleverna • vägleder eleven vid examenstillfället • sköter dokumentationen i enlighet med bestämmelserna
Examinanden kan handleda kunden i att uppfylla kraven på yrkesförare och kan utveckla sitt arbete	
Handledning i förarens utbildning för yrkeskompetens	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vägleder kunden i frågor som gäller stadganden om yrkeskompetens för förare • kan ge vägledning när det gäller olika alternativ i yrkesutbildningen för förare

Utvärdering, upprätthållande och utveckling av den egna lärarkompetensen	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • utvärdera sina färdigheter som lärare i undervisning som siktar på körrätt av lastbil eller buss • kritiskt utvärdera resultatet av sin undervisning • ändra sitt arbete på basis av egna eller andras bedömningar • upprätthålla de kunskaper och färdigheter som krävs av en lärare
--	---

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanden påvisar sin yrkesskicklighet genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i en bilskola, till exempel:

- mångsidig förarutbildning för lastbils- eller bussförare
- körundervisning
- utveckling av det egna arbetet

Bedömarna iakttar och bedömer examinandens arbete samt ger en skriftlig bedömning.

Examinanden kan komplettera sina examensprestationer med dokument som har producerats under processen. När de har bedömts utgör de en del av bedömningsmaterialet.

En prestation godkänns om den har utförts självständigt, om den överensstämmer med lagstiftningen och ger uttryck för initiativrikedom. Den kompetens som påvisas motsvarar färdigheterna hos en yrkesman inom branschen. Prestationen för examensdelen underkänns om examinandens beteende strider mot lagen eller god sed. Den underkänns också om det finns fel eller brister i de kunskaper och färdigheter som är väsentliga med tanke på säkerheten.

3.5 Mottagande av förarexamen i klass B och AM

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanden kan genomföra ett examenstillfälle och vägleda kunden	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Anordnande av ett examenstillfälle	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • bemöta kunderna enligt principerna för god kundbetjäning • följa arbetarskyddsbestämmelserna i arbetet • producera och utföra uppgifter i anslutning till examenstjänster samt förstår sin ställning och delaktighet i att eleven utvecklas till en ansvarsfull förare • genomföra följande prov med hänsyn till kvalitetskraven och ta emot examen med iakttag-

	<p>ande av förordningarna om anordnande av förarexamensverksamhet och givna föreskrifter</p> <ul style="list-style-type: none"> – körprov för klass B – hanteringsprov för fordonsklass AM • följa, observera och utfärda regler för examinandens prestation i förarexamen • ge konstruktiv respons • bedöma provet enligt anvisningarna och som en helhet • utvärdera examinandens förmåga att köra bränslesnålt och miljövänligt • utvärdera examinandens kompetens att köra ansvarsfullt och förmåga att identifiera sina egna fel • vid behov ingripa i examinandens körning för att minimera olycksrisken • identifiera och fastställa orsakerna till eventuella tillbud under körprovet samt deras sannolika konsekvenser
<p>Kännedom om lagstiftningen i anslutning till förarexamina samt till körrätter och körundervisning</p>	<p>Examinanden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan tillämpa författningar vid beslutsfattande om erhållande och upprätthållande av körrätten • kan vägleda kunder i frågor som gäller körkortslagstiftningen • kan vägleda utbildare i frågor som gäller förarutbildning
<p>Upprätthållande och utveckling av yrkeskompetensen samt stödjande av elevens utveckling till en ansvarsfull förare</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan söka information om undersökningar kring förarnas beteende samt utnyttja GDE-matrisen (Goals for Driver Education-matrisen) i sitt arbete • kan skaffa kunskap om hur modellerna för förarutbildningen ser ut i andra länder • kan ändra sitt arbete för att säkra kvaliteten • vet vilka möjligheter en examensmottagare har att vidareutbilda sig eller komplettera sin utbildning samt vilka informationssökningsmetoder en examensmottagare kan använda för att utvecklas i sitt yrke

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanden påvisar sin yrkesskicklighet genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i anslutning till förarexamen och den teoretiska del som förutsätts i direktiv 2006/126/EU bilaga IV, till exempel:

- vara examensmottagare i personbils- och mopedexamen
- bedöma prov enligt anvisningarna för körprovet
- utveckla sitt eget arbete

Bedömarna iakttar och bedömer examinandens arbete samt ger en skriftlig bedömning.

Examinanden kan komplettera sina examensprestationer med dokument som har producerats under processen. När de har bedömts utgör de en del av bedömningsmaterialet.

En prestation godkänns om den har utförts självständigt, om den överensstämmer med lagstiftningen och ger uttryck för initiativrikedom. Den kompetens som påvisas motsvarar färdigheterna hos en yrkesman inom branschen. Prestationen för examensdelen underkänns om examinandens beteende strider mot lagen eller god sed. Den underkänns också om det finns fel eller brister i de kunskaper och färdigheter som är väsentliga med tanke på säkerheten.

3.6 Undervisningsuppgifter inom utbildningen av yrkesförare

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanden kan undervisa för studerande som studerar till yrkesförare	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Behärskande av lärostoffet och planering av undervisningen enligt examensgrunderna	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • redogöra för hur II-skedet i examen och utbildningen av blivande yrkesförare är uppbyggt samt för principerna för individualisering • använda de vanligaste adb-programmen för lärare • tillämpa författningar, bestämmelser och föreskrifter om gods- eller kollektivtrafik i undervisningen • fungera som medlemmar av en arbetsgrupp eller ett team • utarbeta en skolspecifik läroplan enligt de riksomfattande examensgrunderna och enligt lagen om yrkesutbildning • göra en lämplig periodisering av undervisningen för examensdelen samt en utvärderingsplan • organisera den praktiska undervisningen och dela in den i perioder • förbereda en lektion och göra de förberedelser samt den timplanering som behövs för lektionen

Att arbeta som yrkeslärare	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • har god yrkeskompetens i de obligatoriska avsnitten i den examen som han/hon undervisar i • kan inom den fordonsklass som han/hon undervisar i förbereda ett fordon för körning i trafiken • kan hantera och köra ett fordon inom sin fordonsklass och gör det på ett yrkesmässigt, säkert, socialt och ekologiskt sätt • kan följa de bestämmelser, förordningar och föreskrifter i vägtrafiklagen som gäller tung trafik • kan ge konstruktiv respons • kan demonstrera de rätta verksamhetsmodellerna • kan illustrera det som avses i kraven på lastning samt surring och säkring av lasten enligt examensgrunderna för grundexamen i logistik • kan illustrera det som avses i kraven på koppling av en släpkärra i examensgrunderna för grundexamen i logistik • kan handla enligt arbetarskyddet och vägleda andra att också göra det • kan bedöma resultatet av sin undervisning • kan handla enligt förordningarna, bestämmelserna och föreskrifterna för förarexamen
Behärskande av olika utbildningsformer inom yrkesutbildning	<p>Examinanden kan handleda kunden i</p> <ul style="list-style-type: none"> • valet av examina inom branschen samt i valprinciperna • hur en läroavtalsutbildning inleds • på vilka sätt utbildningen kan finansieras • deltagande i arbetskraftsutbildning
Kunskaper i bedömning	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • individualisera utbildningen och examen • genomföra bedömning av den studerande samt dokumentering i samband med den • ge handledning i förberedelsen inför yrkesprov och i att genomföra en bedömning eller ett examenstillfälle • planera, genomföra och bedöma ett yrkesprov eller ett examenstillfälle enligt systemet för fristående examina samt göra de dokumentationer som behövs

Inlärnning i arbetet	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • knyta och upprätthålla fungerande kund- och samarbetskontakter inom transportbranschen • samarbeta med olika intressentgrupper för att utveckla yrkesutbildningen • fungera som handledare vid inlärnning i arbetet enligt bestämmelserna och föreskrifterna om inlärnning i arbetet
Examinanden kan genomföra undervisning som siktar på körkort för lastbil eller buss som en del av undervisningen i II-skedet	
Förutsättningarna för antagning till körkortsexamen för lastbil/kombinationsfordon och buss	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • redogöra för kunden för förutsättningarna för att bli antagen till körkortsutbildning för lastbils- och bussförare • redogöra för kunden för vilka kunskaper som krävs vid förarutbildning • fylla i de dokument som krävs för de olika skedena vid förarutbildning
Planering av undervisning som siktar på körkort för lastbil eller buss	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan planera en verkställighetsplan för undervisning enligt en godkänd läroplan med beaktande av övrig utbildning för II-skedet • kan utarbeta undervisningssituationerna enligt läroplanens mål och enligt pedagogiska principer
Genomförande av undervisning som siktar på körkort för lastbil eller buss	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • genomför undervisning som siktar på körkort enligt läroplanens innehåll som en del av utbildning i II-skedet • kan välja en miljö med hänsyn till elevens färdigheter som också i övrigt är lämplig • motiverar eleven att utveckla och upprätthålla sin körskicklighet • beaktar kulturell mångfald i undervisningen • genomför undervisningen med hänsyn till läroplanens mål, elevens personliga förutsättningar och särdrag • ger eleven en aktiv roll i undervisningssituationerna och flyttar över ansvaret för lärandet på eleven • observerar elevens prestationer och ger konstruktiv respons • använder undervisningsfordonet på ett ändamålsenligt sätt som redskap för att belysa

	undervisningen <ul style="list-style-type: none"> • delar in lärostoffet både tidsmässigt och i övrigt med beaktande av både målen för undervisningen och eleven/eleverna • sköter dokumentationen enligt bestämmelserna
--	--

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanden påvisar sin yrkesskicklighet genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i en yrkesläroanstalt, till exempel:

- mångsidigt genomförande av yrkesutbildning för lastbils- eller bussförare
- körundervisning
- utveckling av det egna arbetet

Bedömarna iakttar och bedömer examinandens arbete samt ger en skriftlig bedömning.

Examinanden kan komplettera sina examensprestationer med dokument som har producerats under processen. När de har bedömts utgör de en del av bedömningsmaterialet.

En prestation godkänns om den har utförts självständigt, om den överensstämmer med lagstiftningen och ger uttryck för initiativrikedom. Den kompetens som påvisas motsvarar färdigheterna hos en yrkesman inom branschen. Prestationen för examensdelen underkänns om examinandens beteende strider mot lagen eller god sed. Den underkänns också om det finns fel eller brister i de kunskaper och färdigheter som är väsentliga med tanke på säkerheten.

3.7 Yrkeskompetensutbildning inom transportbranschen

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanden kan arbeta som yrkeskompetensutbildare inom transportbranschen	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Författningar om yrkeskompetens	Examinanden kan <ul style="list-style-type: none"> • vägleda kunderna i lagstiftningen om kraven på yrkeskompetens hos förare samt olika sätt att skaffa sig kompetens
Kundbetjäning och marknadsföring	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • kan söka kunskap och ta hänsyn till kundernas önskemål och behov vid planering av marknadsföringen • känner till organisationens produktgrupper och produkter och kan ge sakkunnig och tillförlitlig kundbetjäning • kan göra en (grundläggande och kompletterande) budget för utbildning för yrkeskompetens

	<p>tens och prissätta olika produkter inom utbildning för yrkeskompetens</p> <ul style="list-style-type: none"> • beaktar leveranspraxis för de egna produkterna och tjänsterna i marknadsföringen • känner till kundgrupperna inom transportbranschen och identifierar deras behov, kan erbjuda kunden den bästa lösningen med tanke på utbildningen • kan tolka utredningar om kundbelåtenhet och utnyttja kundrespons • förstår kundbetjäningens betydelse för försäljningsresultatet i den egna organisationen • kan beskriva avtalsvillkor och -praxis i anslutning till utbildning inom transportbranschen • handlar etiskt korrekt
Planering av utbildning för yrkeskompetens	<p>Examinanden kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • utarbeta en genomförbar grundläggande läroplan för yrkeskompetensutbildning enligt kraven på person- och godstrafik • förena läroplanerna för yrkeskompetensutbildning och körkortsutbildning i tillämpliga delar på ett för kunden vettigt sätt • ge råd i frågor som gäller yrkeskompetens • planera och genomföra vidareutbildning i yrkeskompetens åt kunden • handla enligt yrkeskompetenslagen, förordningen och andra motsvarande bestämmelser och föreskrifter
Att arbeta som yrkeskompetensutbildare	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till yrkesrelaterade frågor inom transportbranschen i enlighet med utbildning för grundläggande yrkeskompetens (gods- eller persontrafik) • kan genomföra fortbildning för yrkeskompetens enligt överenskommelse med kunden • kan utföra åtgärder i anslutning till handlingar/dokument för yrkeskompetensutbildning • kan upprätthålla de kunskaper och färdigheter som krävs av en yrkeskompetensutbildare

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanden påvisar sin yrkesskicklighet genom att utföra praktiska arbetsuppgifter vid utbildning för yrkeskompetens, till exempel:

- mångsidigt genomförande av utbildning för yrkeskompetens för lastbils- eller bussförare
- körundervisning för yrkeskompetens
- utveckling av det egna arbetet

Bedömarna iakttar och bedömer examinandens arbete samt ger en skriftlig bedömning.

Examinanden kan komplettera sina examensprestationer med dokument som har producerats under processen. När de har bedömts utgör de en del av bedömningsmaterialet.

En prestation godkänns om den har utförts självständigt, om den överensstämmer med lagstiftningen och ger uttryck för initiativrikedom. Den kompetens som påvisas motsvarar färdigheterna hos en yrkesman inom branschen. Prestationen för examensdelen underkänns om examinandens beteende strider mot lagen eller god sed. Den underkänns också om det finns fel eller brister i de kunskaper och färdigheter som är väsentliga med tanke på säkerheten.

3.8 Ledning av undervisningen och företagsamhet

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanden kan grunderna i företagsverksamhet	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Planering av företagsverksamhet	Examinanden kan <ul style="list-style-type: none">• utforma företagets stiftelseurkunder och vet vilka ansvar och skyldigheter som följer med dem• utarbeta en affärsplan där verksamhetsmiljön samt målen och metoderna för verksamheten ingår• utarbeta affärsplanen så att den bland annat innehåller en beräkning av kostnader och täckningsbidrag• beakta alla lagstadgade kostnader för affärsverksamhet inom den egna branschen• jämföra sina egna produkter med konkurrenternas produkter• göra avtal för utbildningstjänster både med kunder och underleverantörer
Företagets ekonomi och lönsamhet	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan beskriva grundbegreppen i anslutning till ledningen av företagets affärsverksamhet

	<ul style="list-style-type: none"> • kan redogöra för företagets verksamhetsidé • kan göra helhetsekonomiska anskaffningar • förstår resultaträkningen för ett affärsföretag och kan tolka de viktigaste posterna • kan planera och genomföra en kundinriktad och helhetsbetonad marknadsföring • kan bedöma vilka de främsta konkurrensmedlen inom det egna produktområdet är • kan uppskatta kostnader, tolka information om uppföljningen och fatta beslut på basis av dem • kan prissätta tjänsterna och förstår det centrala innehållet i prisbildning och beräkning av täckningsbidrag • kan prissätta utbildningstjänster och -produkter på ett för företagsverksamheten lönsamt sätt • kan bestämma mervärdesskatten vid prissättning samt göra fakturaspecifikationer
<p>Examinanden kan arbeta som ansvarig ledare för undervisningen och som bilskoleföretagare</p>	
<p>Behärskande av förarutbildningsprocessen som helhet</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utarbetar på basis av godkända läroplaner en undervisningsplan för sin egen enhet • utarbetar arbets- och läsordningar för eleverna • utarbetar personalens arbetsscheman enligt förpliktelserna i arbetslagstiftningen och kollektivavtalen • planerar och utvecklar inlärningsmiljöerna enligt lagstiftningens förpliktelser samt med beaktande av undervisningens teori och praktik • gör de anmälningar och tillståndsansökningar som behövs vid förarutbildning • behärskar de vanligaste samarbetsformerna samt samarbetet med intressentgrupper • kan sköta de vanligaste reklimations- och konfliktsituationerna i en arbetsgemenskap
<p>Utvärdering och utveckling av undervisningen</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • jämför centrala inlärnings- och undervisningsbegrepp i praktisk körkortsutbildning • följer upp hur målen och principerna för läroplanerna nås i den egna arbetsgemenskapen

	<ul style="list-style-type: none"> • kan genomföra ett utvecklingsamtal • utvärderar lärarens undervisningsarbete utgående från praxis och undervisningsteorier som inom branschen har visat sig vara goda • kan ge konstruktiv respons om undervisningsarbete • kan utvärdera och utveckla arbetsgemenskapens yrkeskompetens • kan förnya metoderna för förarutbildningen i sin egen arbetsgemenskap
Pedagogisk ledning och personalledning	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan göra upp ett arbetsavtal enligt gällande bestämmelser och praxis • leder och utvecklar sin organisation • kan sköta arbetsgivarens lagstadgade förpliktelser • kan bedöma den pedagogiska ledarens roll och kompetenskrav • känner sina starka sidor och utvecklingsbehov som pedagogisk ledare • utnyttjar respons från arbetsgemenskapens medlemmar och från samarbetsparter i sin verksamhet • utarbetar en plan för utveckling av sitt pedagogiska ledarskap

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanden påvisar sin yrkesskicklighet genom att utföra arbetsuppgifter inom ett företag, till exempel:

- planering och utveckling av affärsverksamheten
- personalledning och utveckling av verksamheten
- utveckling av det egna arbetet

Bedömarna iakttar och bedömer examinandens arbete samt ger en skriftlig bedömning.

Examinanden kan komplettera sina examensprestationer med dokument som har producerats under processen. När de har bedömts utgör de en del av bedömningsmaterialet.

En prestation godkänns om den har utförts självständigt, om den överensstämmer med lagstiftningen och ger uttryck för initiativrikedom. Den kompetens som påvisas motsvarar färdigheterna hos en yrkesman inom branschen. Prestationen för examensdelen underkänns om examinandens beteende strider mot lagen eller god sed. Den underkänns också om det finns fel eller brister i de kunskaper och färdigheter som är väsentliga med tanke på säkerheten.

Tryckt

ISBN 978-952-13-4539-5

ISSN-L 1798-8977

Online

ISBN 978-952-13-4540-1

ISSN 1798-8985

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen
www.utbildningsstyrelsen.fi